

Magán-

A magánoknak nem könnyű a sorsa,
a gondtalant akárhogy tettetik:
a hatóságoknak megannyi borsó
csak magán-orr alá törettetik.

Irigyli őt a vékonypéNZű állam,
no és a vastag arcbőrű tömeg,
s mivel szegény amúgy sem makulátlan:
mindkettőt szemlesütve vágja meg.

S e szorongást nehéz viselni így, ha
kamrája telve is: nagyon levert,
jobb a kuldúsnak, hisz az alamizsna
adómentes volt mindig is ehelyt.

Így nem merek kisvállalkozni én sem –
s megtollasodni sem fogok soha.

Álmaimat csalán közé vetélem,
hisz mind odavaló, nem máshova.

Továbbra is a holdat bámulom hát
s vonzódom ahhoz, ami nem taszít,
az ország egyszer rám is bízta gondját –
de ez ma már egy öltést sem . . . ér.

Kék madár — zöld fák

(Kassai Franciskának)

A mesebeli madarat
elfogjuk olykor, hogy utána
úgy dönthessünk: legyen szabad.
S szorosan az ablakhoz állva
ercszjük el a messzi ég
felé, mely húzza ismerősen –
s akkor a madár színe kék.
Csak akkor. Mindig eltűnőben.
Nincs más, csak ez a pillanat,
mely tollait kézzel befújja,
hiszen pihén átszalad
a sugárzó mennybolt azúrja
és hiheti, hogy élni szép:
van Kék Madár, mely visszaszállhat!
S engedek én is kicsikét
az illúzió igazának,
hisz' ez a szárnyalás visz el
a boldogsághoz, mert iránya
cikk-cakkos, tört íveivel
ráröpteti szemünk a fákra
s meglátjuk végre a csodát,
mit addig is kínált az ablak:
zöldelnek, zöldelnek a fák!
S ez hihetőbb örömet adhat.

Kígyóbeszéd

(de szokták mondani angyali üdvözletek is)

...elnézést kérek, amiért megzavarom csendes pihenése közben, mindössze annyit kérek, engedje meg nekem, hogy kicsit megszáritkozzam, mert valahogy hideg most a víz, pedig ilyenkor, délután, egész nyáron át, a legjobb fürdeni való idő volt, persze, ez már nem a nyár, őszbe hajlik az idő, és ilyenkor olyan tűnődésre készítő, elgondolkodtató a táj, mintha kiélesültebben lehetne talán érzékelni mindent. Talán véletlen volt, talán egy kicsit én is akartam, hogy arról a vitorlásról ott, ni, amelyik most kerül a nádas takarásába, én valahogyan a vízbe estem, és mivel a hajó elment, én erre felé irányítottam karcsapásaimat, ha pontos akarok lenni, nem tudtam, hogy itt önt fogom találni, amint lehunyt szemmel napozik ebben a nádszékben, honnan is tudhattam volna, hiszen nem ismertem, s azt sem tudnám megmondani, mi húzott, mi vonzott éppen erre a part-részre, bármelyik magánnyaraló partsávjánál a partra juthattam volna, de most már egyre inkább úgy tűnik nekem, hogy valami ösztönös oka volt, valami érzés, valami vonzódás, igen, nem tudom, volt-e már úgy vele, hogy csak elindul valamerre, nem is tudja, miért, de érzi, hogy az jó, és akkor valóban várja valami vagy valaki, s akkor már abban is bizonyos lehet, hogy éppen miatta történt. Én talán éreztem is, hogy ön mintha hívott volna engem. Nézze, én tisztában vagyok azzal, hogy ha bárki is meglát bennünket, nem keltünk feltűnést, hiszen csupán beszélgető két embernek látszunk, holott meg fogja látni, itt egészen másról van szó, mert most, hogy így megláttam, valami úgy megragadott engem, s egyre úgy érzem, hogy létrejött közöttünk valami szokatlanul érdekes, azt hiszem, jó ez, ön mintha még nem tudná, mintha küzdene ellene, holott akarta, ám én azon leszek, hogy jó is legyen. Mondom, én már érzem a kettőnkben meglevő közös akaratot, és ön megbízhatóan fekszik ebben a nádszékben és derekának hajlási iránya nélkül biztosan szegényebb volna ez az árnyékosodó délután.

Kifejezhetetlen kényszerítés szorít, hogy beszéljek önhöz. Nem önnel, mert ez a kényszer már ezen a ponton túljutott, mintegy annyira felhalmozódott bennem a beszélő, hogy önhöz kell beszélnem. Tudnom, éreznem, azt, hogy hallgat engem, de úgy volna jó, hogy ez ne zavarja önt. Talán, ha lehunyná szemét. Azért volna jó, mert akkor úgy tehetünk, mintha ön aludna, s kérem, ne is mosolyogjon, hanem nagyon ügyesen, az elhítetés legfelső fokán tegyen úgy, mintha nem is hallaná, amit mondok. Szélsőséges érzékenységem készítet rá, hogy ezt kérjem öntől. Ugyanis szeretném elérni, hogy önt ne zavarja az, amit mondok, tehát, ha úgy teszünk, mintha nem is hallaná a szavaimat, bizonyos gyengéd izgatottsága lesz a beszédhelyzetnek, hiszen bizvást érezhetem úgy, hogy ön mégis hallgat rám, ámde ön bármikor amögé a tudat mögé menekülhet, hogy

hiszen nem is hallja, amit mondok. Erre önnek is nagy szüksége van, mert amit mondani akarok, az nagyon érdeklí önt, de, ha nem teremtjük meg a kielégítő feltételeket az ön nyugalma számára, vagyis, ha úgy érzi, hogy valaki vagy valakik, akik idenéznek, idehallgatóznak, később tudhatják majd, hogy hallotta a beszédemet, ez talán zavarná önt. S meglehet, hogy előltti kényelmetlen érzésétől vezetettve félbeszakít engem, és ez nagyon rossz lenne mindkettőnknek. Nekem azért, mert nem mondhatom végig, amit szeretnék, önnek pedig azért, mert zavarni fogja egy befejezetlen helyzet disszonanciája. És ez, ugye, elkerülhető, ha megengedi, hogy körültekintő figyelmességünk eredményeként ez a kvázi beszélgetés-hallgatás kialakulhasson. Engem jólesően izgat is, hogy nem lehet elbenedni biztos, figyel-e rám, hiszen ha rokonszenvé váltam ki azzal, amit elmondok majd, akkor végül saját akaratából vállalhatja, hogy hallotta-e. És engem az életet most, hogy nagyon hiszek benne, ha végighallgatott, be fogja vallani, hogy nemcsak hallott mindent, hanem a rokonszenvét is sikerül elnyernem. Bevallhatom, az sem fog nagyon kétségbe ejteni, ha nem akar emlékezni majd arra, amit hallott, hiszen ez az ön joga, és amennyiben úgy dönt, hogy nem hallott semmit, akkor ezt is kifejezheti, látja, máris kinyitottuk két irányba ezt a helyzetet. Igaz, van még egy lehetősége, ez az, mintha álomnak fogná fel, nos, az sem baj, ha nem avat bizalmába, hogy elfogadta szavaimat, akkor úgy jutott a titok birtokába, hogy nem közli velem, ugye, ám ha mégis úgy gondolja, hogy közli velem, megértette, amit hallott, ez is jó. Érdekes, hogy egyik változat sem jobb vagy rosszabb a másiknál, hiszen az én személyes érdekem, érdekelttségem, hogy úgy mondjam, az elmondáson túl már semmire nem terjed ki, az én érdekelttségem, sőt feszítő szükségletem, hogy elmondjam, amit el kell mondanom. Végül hiába fog megkérdezni, nem tudok semmi többet mondani majd, így hát az, hogy kinyilvánítja-e azt, miszerint elfogadta, felfogta szavaimat, vagy nem szól semmit, ez valójában teljesen mindegy, hiszen a küldetésem az elmondással véget ér. Ezért láthatja is, hogy mindaz, amit az imént mondtam – nem önnel, hanem önhöz kell beszélnem – mennyire igaz.

Így, ilyen nyugodtan, egyenletes lélegzéssel, ebben az oldott, félig fekvő, félig ülő testhelyzetben, azt hiszem a legjobban megvalósulhat mindaz, amire most szükség van. Még valamit szeretnék kérni, de ezt kérem, hogy nagyon-nagyon komolyan fogja fel, és ne keressen benne semmi felületi szándékot. Ez nagyon jó volna, ha megtörténhetne, mert ezáltal létrejönne egy olyan helyzet, amelyik még pontosabb fogalmazásra tudna engem készíteni, mintegy hozzásegítene, hogy a legjobban mondhassak el valamit. Ugye, nem nagyon feltűnő, ha egy ifjú nő fedetlen kebellet napozik. Ha nem okozna ez nagy gondot, és megoldhatnám a kötőjét, sokat segítene nekem. Úgy, nagyon köszönöm, hogy nem válaszol, szinte valóban alszik, tehát máris segített az előbbi kérésem teljesítésével, de most még csak ezt kérem. Ugye, ugye, az ön beleegyezésével történik ez, hogy most megoldom a melltartó kötőjét, ugye, azért tud róla, hogy ez történik, mintha talán álmodná csak, de nem veszélyes ez a dolog. Most nagy örömet érzek, hogy sikerült kialakítani a pontosabb fogalmazáshoz szükséges helyzetet, amely úgy tűnik, számomra a fontos, pedig magának a dolognak van rá szüksége, hiszen én, csakúgy, mint ön is, egy bizonyos

dolognak a szolgálatában vagyunk most így, és egyáltalán nem valami közhelyszerű csalárdság készítetett rá, hogy segítséget kérjem őszinte és emberien bizalmas nyíltságának ilyen kifejezésére. Ez a bizalom nagyon szükséges nekem és önnek is, mondom, végső soron ennek a dolognak, amelyért most így vagyunk.

Ez a dolog, ez a titok valamire, az egészre vonatkozik, és ez az egész nagyon nehezen közelíthető meg, nagyon nehéz volna pontosan leírni, ábrázolni, megmutatni, úgy hogy amennyiben valamilyen formában vállalni fogja majd mindannak sejtelmes értését, amiről beszélek, először is azt kell tudnia, hogy csak nagyon kis része az egésznek, a teljesen kifejeződő egésznek. Ez egy bizonyos törvényszerűség, amely történik akkor is, ha nem vesszük tudomásul, ha más és más magyarázatokkal látjuk el, ám hiába nem vesszük róla tudomást, hiába magyarázzuk máshogyan, mint ami az igaza, a lényege, ez rajta nem változtat. Ez ugyanis sokkal erősebb nálunk, de nem valami kényszerítés által, jöhet ebben az én kényszerítésemben, hogy róla kell beszélnem, mégis valamilyen módon kifejeződik a szükségszerűség, hogy birtokba vevődjék. És ennek a birtokba vevődésnek jó engedelmeskedni. Olyan, mintha szomjas volna az ember, és oltaná a szomját, tehát, hogy úgy mondjam, nem fájdalommal kényszerít, hanem valami jónak az ígéretével készítet a vele való foglalkozásra, azoknak a lehetségesnek gondolt utaknak a végigkövetésére, amelyek által úgy vélhetjük, hogy feltárul a dolog magyarázata.

Ez magának a dolognak a lényege, hogy fel akar tárulni, ámde csak akkor lehet feltárnom, ha így maradunk.

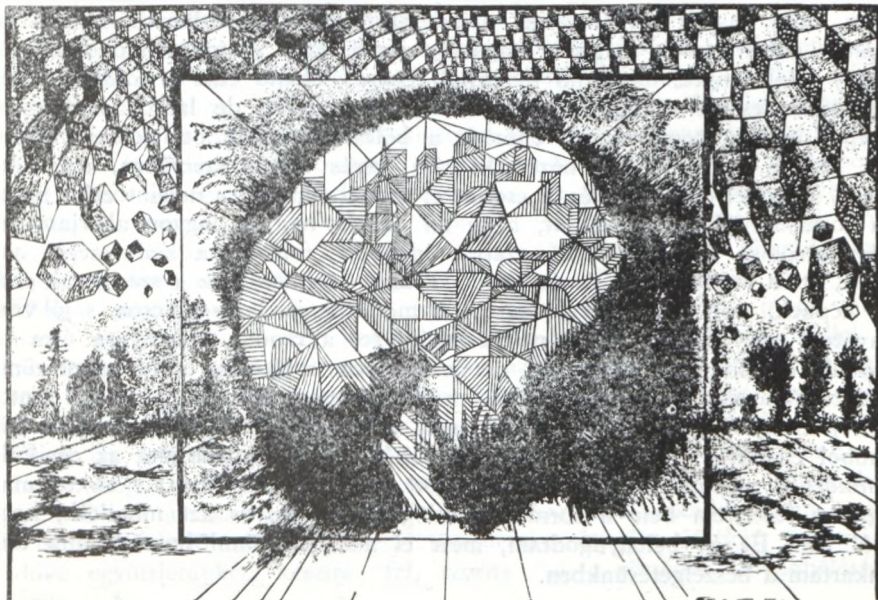
Azt reméltem, hogy kérésem teljesítése után könnyen áttérhetünk arra, amiről beszélnem kellene, de ne higgye, hogy az olyan könnyű számomra. Mondhatná magában, hogy én már elég sokat beszéltem, de azon túl, hogy lehunyt félmargarétaival, lüktető meleg keblével itt fekszik előttem, voltaképpen még nem történt semmi sem. Ne higgye, hogy így van. Látja, annyi máris bizonyos, hogy látszólag befejezetlen gondolataim mindegyre vissza-visszatérnek valamiféle titoknak az emlegetésére, bizonyos körkörös rendszer szerint, s abban, ami történt, talán fontosabb ennek a bizonyos haladási iránynak, ennek a lüktető vissza-visszatérésnek, ennek a pulzáló ritmikának a megléte, ez a mindkettőnk uraló érdekes állapot, amelyben valamiképpen egészen más érzékekkel tekinthetünk mindenre, ami körülvesz bennünket. Van ebben bizonyos felfokozottság, valami feszültség, de biztonságot adó közelség is, megtartó közös izgatottság, amelynek, hogy úgy mondjam, pallérozott, lassú átmenetei vannak a még jobban kifejlődő izgalomhoz, ám ez mintegy belőlünk éled, erősödik, veszi birtokába egész lényünket, s valami kínzó szükség fogalmazódik meg benne, ne féljen, nem baj, hogy nem tudja, mi is ez, cél lesz, és jó mindkettőnknek, hogy bennem egyre inkább megvilágosodik, miről van szó. Bár mind-csak így, közben világosodik meg bennem is, az ön segítségével, amelybe így beavatódunk, s ennek során már én érzem is, hogy a közelségünk annyira belsővé teszi ezt a beszélgetésünket, szinte folytat egymásban bennünket, önmagunkat egynek érzékeljük valamivel, ami eddig kívülvaló volt, s ebben teljes odaadással, valamiféle alázattal vagyunk jelen, mintha lelkes eggyéválással, lelkes azonossággal szolgálnánk valamit, ám az, hogy egymást, ez nem pontos, mert egymásban önmagunkat, ám ezzel

talán valami egészen mást is, nem gondolja, ugye, ugye, mert ez kettőnkben, külön-külön nem jöhetett volna létre, így van-e?, mintha az életem volna ez, amit most átélek, és érdekes, más valakivel együtt, erről a mástól immár lefoszlik az a képzet, hogy nem-én, hogy ő, mert én vagyok ez a te is, ugye, így érzed már, nem? nem még? várjal kicsikét, így, így, majd mindjárt, ha átadod magad te is ennek, ugye? ugye? kezdődik már ugye? most csak szépen, nyugodtan, de az életünk ritmusát nem feladva, legyünk csak így, így, így, jó, jól van, gyere velem, ne maradjál el tőlem, ugye, én vagyunk, én vagyunk, én vagyunk, igen, mi, ez az én, én vagyunk, én vagyunk, milyen érdekes! van ebben is valami körkörösség, de ezt meg kell tartani, ez valahogyan olyan, mint egy dinamikus, erős forgás, részei a közös törvényben elrendeződve a maguk helyén futják, forogják a maguk körét, váltakozó arculatukat fordítják így felém, felé a közös én felé, és minden kis részüknek is fontos szerepük van benne, hogy ez így fennálljon, ne szűnjék meg, hiszen kibukván egy rész is, mint a heves izommozgás, egy ránduló inger, korrigálandó, átrendezendő lesz minden, fájva megcsikorduló diszsonanciáin át visz a helyre kerülő újabb harmóniához, amelyik a segítségem nélkül nem ilyen lenne, tudod? úgy-e? érzed-e benne a magad legsajátabb énjének elkülönülő szerepét a közös énen belül s ez izgatónan jó, mámorítóan heves, kielégítően teljes érzés, amint birtokába vesz az odatartozás, de vigyázz, tudom, minden, minden arra vinné, hogy gyorsuljon, zuhogva sűrűjön-forogjon ez az én, jaj nem, jaj nem, csak szépen így, így, érzed, újabb súlyai jönnek el a megtartó ellenpontoknak, hiszen ezt a játékot átérezve tudni kell, hogy minden rész az én, a te vagyok, magamat alakítom velük, magammal, amint létrejött ez a mozgás, ahogyan súrlódva muzsikálósan, karosságból kiemelkedve száll, száll körülöttünk, az én körül, amit akarunk, ez az én, ez akarja velünk, ez a körösség, ez a fokról fokra feljebb csavarodó megtartó kibontakozás, ez a lépcsőház-katedrálisok törekvése föl, föl, fölfelé, és én csak lassan elnyíló nagy szemedben látom az égen úszó felhőket, szemed nagy margarétái teljessé válnak, furcsán, kedvesen kerekedtek ki, mint egy régi-régi nagy bolyhos szélű hűskagyló, amikor még a tengerekben éltünk, mint egy megnyíló pillás szélű zsákocská, amelyből nem üresség néz kifelé, hanem a tekinteted, közepén a gyengéddé enyhült, de az újabb játék édességét csillantó fénnel, mint egy rugós kis patkópénztárca, mint az érzéceim hódvasa, csapdája, de nem rámkattanó nyers agresszióval, hanem szorító erővel, a pillák óvó vasfogcsipkészetével, hogy fogva tart, de közepén a nyílt tiszta őszi ég ragyog, s újra fölérzik nézésekben a bensővé tett idegenséged, másságod, ellentéttségem, az egymást forogva próbálgató párharcosok fogáskereső elmélyültsége, most, most, most, most, amikor összekulcsolódnak egymás hátán azok az ökökkel és szoros csuklóval nem ütni akaró, hanem az öleléshez sok teret átfogó kezek, amint ez az idegenként bevillant képzet átnyílik ölelésbe, nem róluk, gladiátorokról, keleti birkózóspartok atlétáiról, rólunk, rólunk van szó, rólad, de a homlokom peremén beúszó hajó, amelyről jöttem, ime, a nádas mögül bukkan ki, nem, nem, nem, itt maradok én, kettőnkből, belülről kell az, az az erő újra, hogy ne akarjak kiszakadni innen, segíts a mélyről felizzó tekintettel, tedd történeté a kettőnk játékát, tett múltidővé együttlétünket, készíts fel, szoríts rá a történet továbbélésére, segíts...!

Hisz az vagy te is, aki én. Dőreség volna a derekad csavarvonalából olvasnom, tudom én anélkül is. Az a bizserdülő érzés, amelyik hajnalonta a derekadat úgy rántja össze, hogy szinte szikrázva, csillagozva kisistereg vércsőreidbe a hűséges belső szervek életet serkentő anyaga, az a friss öröm, hogy fekvő helyzetből lábadra állsz, nyújtózol, tarkódban a fel-tululó egészség hullámcsapásai csobbannak meg, ez az érzék mutatja, hogy az vagy, aki én.

Elmondom neked a titkot, én festettem meg a képet, én festettem, úgy festettem, ahogy kívánták, pedig nem úgy van, de nem lehetett másként, nem lehetett, nem lehetett, megmutattam, ahogyan én, s mondták: nem, a kígyó csúszson le a fáról, és te ott álljál mellette, nem, nem, nem így volt, hanem én akkor fenn, a lombok közt rejtőztem, és ott nem volt kígyó, hanem én, a lombok közt, de nem látszott az arcom. Így találtam rá a történetre, tudtam, hogy az, akinek akarnak, akit mondanak helyet-tem, mindig a forrásnál ül, vagy jár, vagy fekszik, beszélget a madarakkal, füveket szólít, de tudtam én, hogy nem neki, hanem nekem szólnak a füvek, nekem válaszolnak a madarak, mindig, mikor elbújnak, ők is, a lombok között fenn, közös a mi titkunk. Ő csak ült, mintha nagy képeskönyv feküdne a térdén, a jóisten kisóvodása, s igen szép volt az arca, hogy mindent csak a könyvből látott, de én tudtam a titkos, a legtitko-sabb írást, ami bele van írva a levelekbe, a madarak fészekörző félelmé-be, a virágba, mert én fenn a lombok között voltam, és bár árnyékban voltam, mindent, de mindent tudtam, nekem megvallották belső helye-tüket, történetüket az élők, és én nem akartam kinn, a forrás körül járni, hanem jól voltam ott is, mert igen eltöltött az érzés boldogsága, nekem minden más nyelven szólt, odaadta magát, kimutatta igazságát, nem ta-karózott a díszes madártollak csodája mögé, hanem én átláttam a cso-dán, tudod, s éreztem, hogy így lehet csoda a csoda, így lehet ő is olyan szép, hogy nézegeti a nagy képeskönyvet, meghatározza a madarat, mond-ván, hogy madár az, amelyik színes szárnyaival imádkozik, fejével a földre tekint, testét mégis a magasság emeli, mert jó így, s mondván, fű, hogy éllel fényre, meghajló derékkal fényre, lehajló éllel a földhöz, mint a madár csőrrel. Nagyon kedvelem a történeteit, de látod, amikor a képet kellett megfestenem, eljöttek a bölcsek, tudom, ott volt köztük ő is, oszlop, oszlop mögül nézett ki rám, kérés volt a szemében, s én lát-tam, hogy fél, fél, hogy én a csodát el fogom rontani, s megint elém hozta a forrásnál üldögélő alakját, hogy én volnék az, ne nagyon akarjam ár-nyékarcomat a lombból lefoszlatva, idehozta, tagadni a kedvességét an-nak, ott a forrás körül, és én nem akartam. Mondtam, ez a szerkezete csak a képnek, amit eddig megfestettem, s mondták is, hogy bölcsen, s jól van, avatott vagyok, ha értem, ne vérezzem fel a csodát, fessek rá újra a tollak, derékfények teljességét, ne ijesztgessem a létezést, mint holmi rönt-gencsontvázakat feltakaró ijesztő tudás, hanem a csontok, izmok pontos elrejtettségét ismerve tegyem olyanná a képet, amilyen valóban, végül abból engedtek, hogy ne fessek sok ruhát, nyár van, mondta az egyikük, miközben a pipa mögül rám mosolygott, nem fognak fázni, s akkor ma-gamat festettem bele a forrásnál üldögélő alakba, és azt mondták, hogy jól van. És én belenyugodtam, mert el akartam jönni hozzád, újra élni akartam a beszélgetésünkben.

És amikor festettem is, és amikor felbregdek is, és a derekamban ugyanúgy megpezdül a belső elválasztású mirigyek vitaminja, az összeránduló test szertartásai a más és más helyzetekben, látod, ugyanaz vagyok, aki te vagy, mi ugyanazok vagyunk, de nemcsak egymással azonosak, hanem azzal a régi magunkkal is, akiket nekem adatott megfestenem katedrálistorony alatt az egyik oltárra. Ez a körköröség, ez a mozgás, a testek frissülésében és az esetkezelésben is mind, mind ugyanazt mondja. Pedig ez csak felszín, mint a madártoll, a fű éle, a mélyét eltakarom most is. De azért beszélnem kell róla, mert iszonyatos gyönyörűség ez a készítés, hogy szolgáljak valamit, ami egyenlő a mindenséggel, s ezt akartam mondani, ezt akartam megvallani, ez a teher nyomaszt engem, ez a titkom, ez a titkok titka. A még így is csak teljesen nem mondható titok, amit talán nem is tudok egészen, amit talán nem is tudnék átadni egészen, de ha segítesz nekem, érezni fogod, hogyan suhogott a szárnyam, amikor elmentem hozzád, küldetésben voltam, küldetésben vagyok mindig, nem baj, megvárnak a parton, azt a hajót bérbe vettük, egyszerűbb volt átjönni a tulsó partról, mint vonaton körben megpróbálni, és én azért szöktem le a hajóról, mert nem szeretem a mértani egyenesek gyilkosságát, ha figyeltél volna, feltűnt volna, milyen érdekesen úsztam, hurokvonalakat írtam, azt hihetted volna, hogy csak játszom. Eljöttem hozzád, hogy megmondjam neked a titkot, ami még nem tudható egészen, néha úgy érzem, hogy teljesen tudom, olyankor beszélnem kell, beszélnem kell, sokat, de nem tudom elmondani bárkinnek, mert nagyon nehéz megtalálni azt, akinek el lehet mondani. Te olyan voltál, hogy elmondhattam. Ezért boldog leszel, gyermeked fog születni, ha te is akarod az üzenetet, ha hiszel benne, ha átadod magadat a történetnek akkor is, amikor nem lehetek veled, amikor a titok egy időre csak a tiéd, te vigyázol rá, és ez a révült csendesség, amelyik most eluralt, csak az emlékem lesz, mert akkor nem lehetek veled már. . .

Pacsirta

Nem vetettem
rózsaszín, lágy tufából,
úgy kövültem,
mint márványban az ér,
hasít a villámpillanat,
dörög a kötőre kalapácsa.

Szemeim égő lámpások,
fénykörük gyémántporos
pilletemető,
bennük a vágy miniatúrái
s a fájdalom cizellált kövei,
a bevérzett hacskarok,
kínokat él, aki fénybe néz.

Pacsirta énekel
testvéreim égboltja alatt,
megfogannak a bárányok,
kishúgom kilépett a kőházból,
lépdél a gyümölcsfák között
az ezüst Ararát.

VADERNA JÓZSEF

Metamorfózis

Kosztolányi Dezső és Csáth Géza emlékezetének

A határ mentén megsimogattam
a bagoly fejében a fájdalmat
s az agyvelő
tekervényeit kiegyenesítettem

a bölcsesség negatív felület
gyereknői hiány

a kín házána padlásterében
csigalépcső az értelem

akasszuk fel a kislányokat
a hurok oly jövőtlen
macskákban a szentbeszéd

puha a tér
lecsorog a házak ereszein
s elfolyik a csatornákon

lassan végigtapogatom
a morfium cizellált
vaskorlátját

s a hideg bordázatok
visszapattannak
megszakadt órarugók

felértem
bioáram kering
a magasfeszültségű vezetékben

Szeptemberi szonettek IX.

Ritkul a fütty. Verebek lármáznak.
Krumpliszár ég s kukorica kévék.
Porba suvadt sarkantyús szarkaláb –
Térképünkön módosul a lépték.

Forgószél kap szoknyádba, a késett;
Bizonyára boszorkánytáncba hív.
Megmosolygód – s gyöngy híd szép ajkadon,
Aranyozott rozmaring ág az ív.

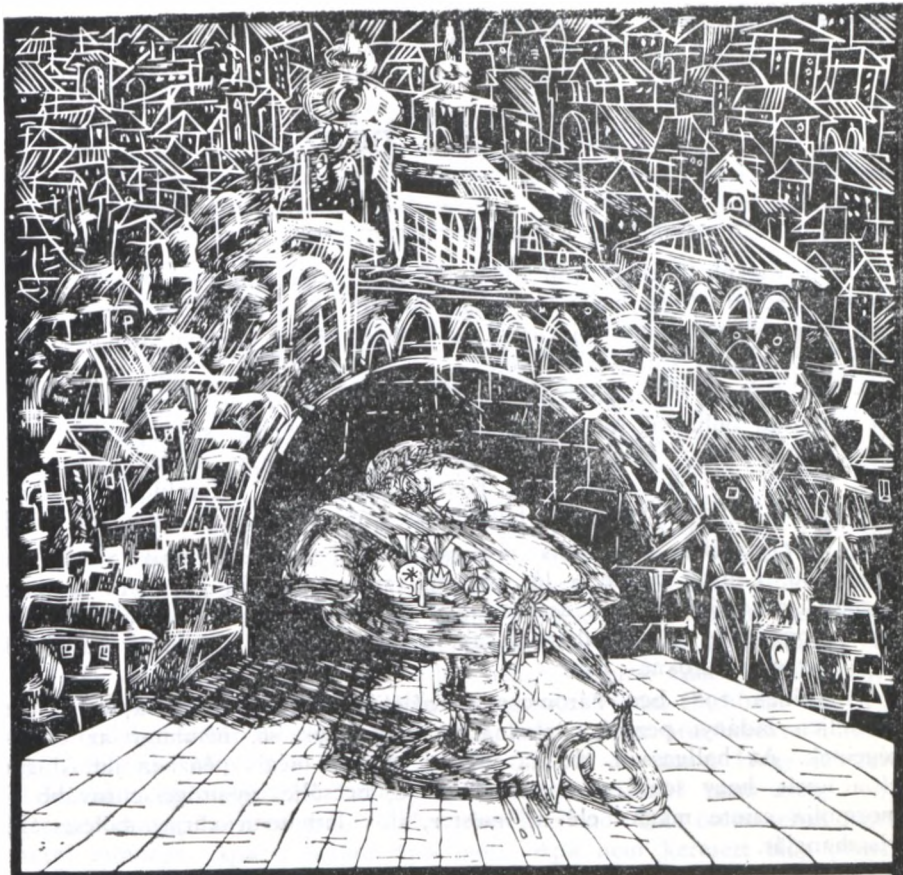
Pihét havaz a pákabuzogány.
Varjú ül a madárijesztőre –
Őrszem, noha puskája, se töre.

Egy fának dől sz – messze tűnt rég, mégis
Mindent, mindent – mit írtam volt tollal –
Rubintodul évgyűrűkbe foglal.

SZEPESI JÓZSEF

Portrék

1.
Ugatnak bennem ősdobok
szítják az ősi hófokot
vérem – eb vére – tengerül
nyerít (nyergében ember ül)
örvénylik, hömpölyög, pörög,
mélyén szigonyos ördögök
2.
Keresztjeim nagy hűvös vastraverzek
fényben rozsdamart csillagoknak
3.
Röhögnek gyarló, gyatra kis istenek
hóbortos krisztusán a szavaknak

PéNZ, péNZ, péNZ!

Fiatal vagyok. Nekem van időm. Megbukhatok százszor. Mindent újra tudok kezdeni. Még ma vagy akár holnap. A szemetekbe nevetek, és csak úgy farmerzsebből kigyűrve egy olyan köteg ezresből szárazok elő egyet-kettőt, hogy szédülni kell tőle.

– Ide figyelj Vereslány! Kedves kollégám! Eredj át az úttesten! Van ott egy zöld boltajtó. Az ajtó mögött ezekért a szürkés sajtapirokért vehetsz, amit akarsz. Hát vegyél! Hozzál gyulai kolbászt, sonkát, narancsot meg valami sűrűbb konyakot is. Kettőt. Napóleont, Heroldot? Ilyesmit. Ma vagyok a költő korában. Huszonhat éves lettem. Emlegessétek meg!

A hirtelenszőke asszisztens elvtársnő kezében megélnékül a döglött fecskendő. Csurog belőle a lé. El kell tartsa magától, gyönyörű csupasz karjára ne folyjon. Ez az asszony úgy tudja feltűrni egy hófehér köpeny ujját, hogy még az is felhördül, aki pedig hét évig viselte nyaka körül ugyanezeket a karokat.

– Akinek 1985-ben háromezzerrel bélelik elcséjén a borítékját, az ne rendeljen lánányi pezsgőt, lakomát a barátainak se, nemhogy az ellenségeinek. Az hallgasson, de ha valami módon mégis pénzhez jut, dugja el a lóvét, hogy senki ne lássa. Tisztelje, becsülje, gyűjtögesse tovább – mormolja szinte maga elé a mester, de láthatóan várja bölcsességé visszhangját.

Négyen nézzük a Vereslány hatalmas ringó seggét, amint egy zabos zsákkal a hóna alatt elindul a boltba. Az abrakmester hirtelen nevetni kezd, és combját csapkodja.

Ő így udvarol a főnöknek.

Addig hahotázik, amíg a felcser elvtársnő is röhögni kezd. Még ilyenkor is megszégyenítenének, amikor gróf lehetek?!

– Ellenségeim volnátok? – kérdezem vigyorgó bizonytalansággal, és matatok a szekrényben bűdöslő poharak után. Tegnap négyünknek három üveg sörre való ötvenesünk állt össze, azt indítottuk el Vereslánnyal az utca túloldalára. Nem volt itthon a mester-macska, ígyunk meg valamit. . . Ahogy majdnem minden nap megiszunk valamit. . .

A felcser úgy érzi, hűségesen díszítenie kell a főnök sunyi szellemességét, úgy szólal meg, mint egy óvónő.

– Eladtad a rozoga autód. Egyszobás lakásban vagy ágyrajáró a nővéredéknél. Fél éve nem adtál egy tábla csokoládét az öt éves lányodnak. Lyukas a zoknid. Másnapos a gatyád. Az új szeretődet nem mered leültetni egy presszóba, mert Tuborg sört iszik, az meg drága. Neked drága, mert két üvegre nem elég az ötvenesed, amit a mestertől újítottál elcséjig. Munkaidő után heti egy rongyért nadrágokat nyirkálsz egy szabónál.

Ismerlek, mint a tenyeremet. Nekem ne játszd meg magad. Rendelsz egy csomó italt egyhavi fizetésed árán? A Rubik-alapítvány fogadott a fiává vagy betörtél valahová?

Nyugtatóan megimogatom a gyönyörű karokat.

– Hát ez kemény volt, asszonyom. Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál, de a lelked ott a papnál – mondom a régi mesét, hogy emlékezzen az együtt töltött szép évekre. Csak a gyűlölet láthat át a cipőmön, amelyik szintúgy lyukas a talpán, ahogy valóban a zoknim is. Két évig kószoltgattuk egymást. Először messziről, tapogatózva, aztán teli kézzel, elszántan. Lesz, ami lesz! A majdnem orvos felcser is tudta, semmi jó nem kerekedhet ki egy ilyen vad szenvedélyből, a segéderő Kovács Bálint is tudta, nem lehet megtartani egy ilyen ragyogó nőt egyszer, s mindenkorra. Nem azért volt muszáj összeházasodni, mert jött a gyerek azért kellett, mert egy napot nem bírtunk ki egymás nélkül. A gyerek neve Fruzsina lett: ránszakadt a boldogságok boldogsága is: a leány első születésnapját saját lakásban ünnepeltük. Gyerekszoba, nagyszoba, étkező. Összkomfort. Forró vízzel zuhanyozni. Félájultan szeretkezni. Örömben elaludni. Lelkesen ébredni. Fruzsina nevet. Fruzsina beszél. Fruzsina boszorka. Fruzsina imádja az apját, aki pedig csak harmincöt éves lesz, majd amikor a lánya tizenhat. Tánciskolába viszem. Jégpályára, korizni. Moziban ülünk apja meg a lánya. Tolakodó udvarlókat szájon vágok. A rokonszenveseket beinvitálom. Gyertek! Velem még akár haverok is lehettek. . . Hónapok óta egy tábla csokoládét nem vettem volna neki? Várjunk csak! Voltunk egyszer állatkertben, egyszer bábszínházban, egyszer Vidám Parkban. Tényleg, csak fagyaltot evett meg rágógumit. Azt kért. De az óriáskerékre háromszor felültünk. Mint két idegen. Lestük felülről a várost. Hogy lehetett fél év alatt így szétszedni bennünket, felcser elvtársnő? Nem elég, hogy feleségem nincs, lányom se lesz! Mit tehetek ellene? Egy ötévesssel el lehet hitetni mindent. Apa a hibás. Apa ivott. Apa nem keresett elég pénzt. Apa nők után futkosott. Apa szaralak lett egyik napról a másikra. Apát el kell felejtetni! Apa már nem is fog soha a mi lakásunkban lakni. Soha! Érted, kislányom, soha! Apa visszaköltözik a kertvárosba, a nővéréhez. Apa azt csinál, amit akar, nekünk már semmi közünk hozzá. Ezt jól jegyezd meg, kislányom! Fruzsina megkomolyodott; koravén, nagycsoportos óvodás. Ha az óvó néni nem ér rá, Fruzsina képeskönyvből felolvas a kicsiknek, mert megtanult olvasni. Írni is. Folyékonyan olvas. A feleségem szerint én sose tudtam olyan jól olvasni, ahogy a gyerekeim. Meglehet. Újabban évek elteltnek úgy, hogy a „szaklapon” túl semmit nem olvasok. Még krimi se! Szarok bele! Mind egykaptafára megy. Mind unalmas ökörködés. Ölnek a pénzért. Csalnak, lopnak, hazudnak. A bűnözők. Akik meg üldözik őket, meggebednek az irigységtől. Pénz kéne, pénz, pénz, de az elcséji borítékok arrafelé is laposak. A szerelem, a házasság, a gyerekcsinálás, a munka, az üzlet nagy elszántságot, lelkes startokat kíván. Győrünk! Legyünk másoknál boldogabbak! Persze, hogy hiszel benne! Persze, hogy teli tüdővel agitálsz; gyere, repülj velem! Szárnyaljunk! Az égig! Szárnyaljunk nagy puttonyokkal a hátakon! A múlt, a lehetőségek, a szerény képesség bizonytalanságát cipeljük. Repülnénk, mint álmában repül az ember, nekidőlve a szélnek. Remény még volna az ijesztő magasságban is, de a lélek mélyén tudjuk, milyen bizonytalan a landolás. Alig

van esély ép bőrrel földet érni! Félünk. Hülye mentéseket keresünk: mások sem landolnak simán, hibátlanul. Alapelvül fogadjuk el: élni annyi, mint hibát hibára halmozni. Körbenézel: összetört életek. Nyomorék tesztek, lelkek. És mindenki azt hiszi, csak a pénz segíthet. Pénz, pénz, pénz. Pénz kéne a Vereslánynak is. Össze akar kaparni vagy huszonöt rongyot, hogy megléphessen az anyjától, aki rendesen megveri, elveszi a havi kétezzer forintját. Vereslány tizenhét éves. Azt nem lehet ráfogni, hogy szép lenne, de kívánatos. Sírt valamiért. Hozzámbújt. Összemelegedtünk. Megsajnáltam. Több férfival volt viszonya eddig, mint a kerület minden felcser – meg orvos, meg óvónő – asszonyának összesen. Bár a volt feleségem az utóbbi hónapokban nem panaszkodhat. Csak én tudok, így, mesziről nézve, három fehér inges, gyámoltalan hapsíról, no meg talán a mester, akinek ugye, ahogy én kiléptem az almafa alól, alighanem rögtön megérett a gyümölcs. De tőle én nem sajnálom az alkalmi, langyos dugásokat. Egészségére! A felcser elvtársnő rég elfelejtett szeretni. Levetkőzik. Tesz-vesz, sóhajtozik, liheg. Mindent megtesz, ami elvárható, de kíméli a száját a csóktól, szagos a lehelete. Mintha negyvenéves lenne, nem huszonhét. Kiveszett belőle a lelkesedés. Kiegett a tűz.

Ránézel. Ragyog. Hozzányúlsz. Savanyú! Az ember helyett, a férfi helyett beleszeretett a pénzbe. Főállás, félállás, másodállás, részfoglalkozás, gécmká; jattolás, ahol csak lehet. Abban igaza van, ma már nem lehet mulatva élni. Az OTP-lakásrészlet ennyi, a bútorrészlet annyi. Tévérészlet, mosógéprészlet. Tartozás a kocsióért ennyi, óvodára kell annyi. Koszt-pénzre, mindennapi utazgatásra meg annyi, az összesen már több mint két fizetés a borítékban! Akkor még hol van egy ruha a gyerekeknek, egy csizma az anyunak, egy az apunak hótaposásra. Hol van egy mozijegyrevaló? Hol van a balatoni nyaralás ára? Miből veszel benzint a rozzant autóba? Miből takarékoskods, amikor tudod, hogy takarékoskodni kéne, mert átemelések holnap is lesznek. Fizetésemelés meg holnap se lesz. Örüljünk, hogy létezőnk, és legalább a mestereknek csurran-cseppen néha valami. Így elviselik nagy nehezen az ilyen léhűtőket, anyaszomorítókat maguk körül, mint amilyenek mi vagyunk, meg is tanítanak erre, arra, hogy hatvanéves korunkra belőlünk is megbízható mesterek legyenek, akiknek akkor majd azért csurran-cseppen valami.

Legyek feldobva, hogy szemem láttára összekapargat nyolc-tíz rongyot egy jobb hónapban, ha közös üzletre talál egy-egy pénzes balekot, hozzávakol félvenként még tízet, tizenötöt, akkor aztán ki van segítve. Anyu otthon náluk is szigorú! Ide a pénzzel! Amíg a mester nem volt főnök, úgy mindennap nagy fekete táskával jött a melóba. Abban kellett házvinnie valamit. Egy téglát, ha más nem akadt. Kukoricát a csirkének, vagy egy letört kilincset, egy vécériglit, egy láncdarabot. Ha kacat, ha árték, de valamit feltétlenül. Akármit. És mindennap! Ha a mester üres kézzel ment haza, nem engedték be. Élni kell, mondta az asszony. Mindenki lop – majd megbünteti őket az isten – te ne tedd azt, te csak hozd haza, amire másnak már nincs szüksége a munkahelyeden. A fizetésed létszár. A háromszobás családi házat, a nagy kertet fel kell tartani valamiből. A mester öt-hat éve már nem jár fekete táskával. Egy-egy nevetséges, színes műanyag szatyor lóg mindennap a kezében: abban visz haza estére fél kiló kenyeret, liter tejet, tíz deka parizert, egy üveg sört, meg

ezt, azt, aminck bevásárlásával az asszony megbízta. Innen nézve szálmás ember a mester, de nem rosszabb, mint mások a telepen. Ha tudtával hozok össze itt egy-egy kis üzletet, a haszon felét magának követeli. Szó nélkül jattolom le a pénzt, mert különben elszed az orrom elől minden lehetőséget. Ő a főnök. De most én akadtam egy lelkes balekra. Igazi nagyhal. Jól kereső színész. Persze az ő pénzét is ellenőrzi valahol egy asszony, így furcsa leleménnyel jattolt le ma reggel a kezembe tízezer forintot, hogy cserébe majd kapjon tőlem üzleti információkat. Legyen velük szerencséje! A kerületi OTP-fiókban az én makulátlan nevemre vetünk fel személyi kölcsönt. Ő a kezes. A tíz rongy az én zsebemben, a tizenkét befizetési utalvány az ő zsebében. Így egyeztünk meg. Ha nem törlesztené helyettem rendesen a pénzt, őt veszik elő, mert ő a kezes. . .

Rendesen fog törleszteni! Ahogy illik egy komoly művészemberhez. Ötször annyi a fizetése, mint az enyém, meg se kóttyan neki ez a kis adó. Én meg legalább egyszer a bűdös életben rendesen megünneplem a születésnapomat. Ezekkel is itt a melóban, az újdonatúj szép leánnyal este az Interkontinentál éttermében. Hogy holnapra elfogy ez a nyavalyás tízezer? Elfogy! Ezzel én számolok. Fiatal vagyok még, nekem van időm. Nekem lesz időm még pénzt csinálni. Megbukhatok ezerszer, kisémmizhetnek milliószer, van erőm újra felkapaszkodni a tetőre. Elválhattok én tőlem, lenyelhetitek a gyerekeimet előlem, én talpra állok. Én még leszek boldog ember ebben a rohadt életben. Leszek bizony, leszek én!

Elmosom a poharakat az udvari csapnál. Legyünk egyszer urak, igyunk tiszta pohárból.

Nagybánya 1984

Suta festőeszközöm fényképezőgépem
ezzel járom az utcát keresve mindazt
amit a galériában megnéztem

a templom tornya piros helyett szürke
az apró bányászlakásokat panclek közé száműzték
a piacnál pingál egy festőlegényke
vásznára keni Nagybánya emlékét

eltévedtem hatvan évet
nem maradt már csak a kék ég
és a büszkén hordott tekintet

TMK

Tervszerű
Megelőző Karbantartás

Megrendítő erejű ütések

Hiányod körbejár,
mint vizsgáló a vagon,
hosszúnyelű kalapácsával
megcéloz, agyamra koppant,
kerék-acél pengésem betölti
a peront, ahol mindenki
a saját vonatát várja
unottan, sercint a vizsgáló,
karjára akasztja kalapácsát.
Míndezt pedig a szigorú biztonsági
előírások értelmében.

Csak én állok itt
az újabb ütésekre
várva.
Rám így vonatkoznak
az előírások.

Λ ring sokszögű
kötelei tépett idegek
hideg színek a piros a kék
hátam mögött markolva a törülközőt
állom az ütésekkel és halkán
számolok
Már hétnél tartok